

წა ზოვანე ზამასკელი

სიტყუამ ღასამოგელი ნოსტორიანთამ*

ესტორის თანამზრახველთა მიმართ
ესრეთ დაინყებოდედ სიტყუამ: მით-
ხართ ჩუენ, მ ესევეთარნო, ვინ მუ-
ცლად-ილო წმიდამან ჟალწულმან –
ბუნებით ძე იმრთისაჲ და იმერთი, ანუ კაცი?
ნა უკუეთუ თქუან, ვითარმედ ბუნებით ძე
იმრთისაჲ და იმერთი, მართლმადიდებელნი
არიან, რამეთუ საჭიროდ იმრთისმშობელად
ალიარებენ წმიდასაცა ჟალწულსა. ნა რამეთუ
იმრთისა მუცლადმდებელი და განჯორციელე-
ბულისა მშობელი მისი ვითარ არა იმრთისმშო-
ბელ იყოს? ღოლო უკუეთუ თქუან, ვითარმედ
კაცი, მიერთგან ვითარცა მწვალებელთა, ეს-
რეთ სიტყუა-უგოთ. იმრთისა და შამისა ძე
და სიტყუამ უპირატესი საუკუნეთაჲ ბუნებით
ძედ იმრთისა და ბუნებით ძედ და თანაარსად
იმრთისა და შამისად ითქუმისა? ზე, თქუან.
შერმე ვრჰქუათ: ძე ჟალწულისაჲ ბუნებით
ძედ იმრთისა და ბუნებით ძედ ჟალწულისა
ითქუმისა? – არაო, მომიგონ. შამინ ვჰრქუათ,
ან სადმე ორთა ძეთა ალიარებთ იმრთისათა
– ერთსა ბუნებითსა და ერთსა მადლითსა, და
ორთა ძეთა თაყუანის-სცემთ და ოთხება ქმ-
ნილ არს თქუენებრ სამებაჲ. შარქუთ უკუე
ჩუენ, ვინაჲ გისწავიეს ორთა გუამთა ქადაგე-
ბაჲ, არა გესმისა სახარებისა განცხადებულად
მეტყუელებაჲ: «დასაბამსა იყო სიტყუამ და
სიტყუამ იყო იმრთისა თანა და იმერთი იყო
სიტყუამ» (ინ.1,1). ნა შემდგომად მცირედისა:
«და სიტყუამ ჴორც-იქმნა და დაიკარვა ჩუენ
შორის» (ინ.1,14), ანუ სადა შემდგომად სულიერ-
თა ჴორცთა მუცლადდებისა სიტყვსა-იმრთისა
მათ შორის დამკვდრებაჲ მოჴსენებულ არს. სრა
წერილ არს? ვითარმედ ხარებაჲ **შარიამისა**
შესრულმან სნგელოზმან ჰრქუა მას: «გისხარო-
დენ, მიმადლებულო, ოფალი შენ თანა». ღოლო
იგი შეშფოთნა სიტყუასა ამას ზედა და იგონებ-
და, თუ ვითარი იყო მოკითხვაჲ იგი. ნა ჰრქუა
მას სნგელოზმან: «ნუ გეშინინ **შარიამ**, რა-
მეთუ ჰჳოვე მადლი იმრთისა მიერ და აჰა, მუ-

ცლად-ილო და ჰშვე ძე და უწოდო სახელი შისი
ჴესუ. ჴე იყოს დიდ და ძე შალლის ეწოდოს
და მისცეს შას ოფალმან იმერთმან საყდარი
ნავითის, მამისა მისისაჲ და მეფობდეს სახლსა
ზედა **ნავითისსა** საუკუნოდ და მეფობისა მის-
ისაჲ არა იყოს დასასრული». ნა თქუა **შარიამ**
სნგელოზისა მიმართ: «ვითარ იყოს ჩემდა ესე,
ვინაჲთგან მამაკაცი არა ვიცი?» და მიმგებელ-
მან სნგელოზმან თქუა მისსა მიმართ: «სული
ჩმიდაჲ მოვიდეს შენ ზედა და ძალი მალლისაჲ
გაგრილობდეს შენ, რომლისათჳს შობილსაცა
წმიდა ეწოდოს ძე იმრთისაჲ» (ლკ.1,28-35).

სჰა, განცხადებულად წარმოიჩინა, ვითარ
ეძიებდა-რაჲ **შარიამ** სახესა მუცლადდებისა-
სა, არა ჰრქუა სნგელოზმან, ვითარმედ მუ-
ცლად-ილო პირველად და მაშინლა იქმნეს შო-
რისდამკვდრებაჲ იმრთისაჲ, არამედ გარდამ-
ოსლვითა და მოქმედებითა სულისა ჩმიდისაჲ-
თა და სიტყვსა იმრთისა დაკარგვითა იქმნეს
მიდგომილებაჲ. ჴინაჲცა პირველად იქმნეს
ძალისა იმრთისა მაგრილობელობაჲ, რომელ
არს სიტყვსა მუცლადდებაჲ; და მაშინლა ჴორც-
თა მიიღონ მყოფობაჲ, თჳთ მის სიტყვსა შორის
გუამქმნილთა. ღოლო რამეთუ თჳთ იგი სიტყუ-
ამ იქმნა კაც, **ზოვანე** იმრთისმეტყუელი ჴმობს:
«და იმერთი იყო სიტყუამ, და სიტყუამ ჴორც
იქმნა». ღოლო იქმნა უქცეველად და უცვალე-
ბელად, რამეთუ უქცეველ და უცვალებელ არს
იმერთი.

2. სნ უკუე, სიტყუამ ჴორც იქმნა არა ქც-
ევითა ბუნებისაჲთა, არცა ოცნებითა განგ-
ებულებისაჲთა, არამედ რომელი-იგი გუამი
ერთი იყო გუამთაგან იმრთეებისათა, იქმნა
ერთად კაცებისა გუამთაგანად, უქორწინე-
ბელისა ჟალწულისაგან ჴორცთა სულიერთა,
სულისა სიტყვერისა და გონიერისა გუამსა შინა
თჳსსა გუამმყოფელი და გუამად მათდა გამო-
ჩინებული. ჟამეთუ ვითარცა არს რკინისაგან
შემზადებული მახვლი ერთი რკინისა ბუნებისა
გუამოვნებათაგანი, და არს ცეცხლი მგ ზებარე

* ანტინესტორიანული ტრაქტატები არსენი ვაჩეს ძის «დოგმატიკონში», ქართული თარგმანების ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა, შენიშვნები და ლექსიკონები დაურთო ა. ჩანტლაძემ, თბ., 1997. გვ.30-63.

ერთი ცეცხლისა ბუნებისა გუამოვნებათაგანი, რომლისა მიმართ მისლვითა მახვლი იგი განცეცხლდა და არა თვთ იგი პირველ გუამქმნილი გუამი ცეცხლისა მითლო, არამედ დასაბამსა რასმე ცეცხლისა ბუნებისა მიღებითა მისგან იქმნა იგიცა გუამ. თა იქმნა პირველ მარტივი იგი მახვლი, რომელი მხოლოდსა რკინისა ხოლო ბუნებისა იყო გუამი, შეზავებულ გუამ, ცეცხლისაცა ბუნებისა გუამქმნითა. თა რკინისაცა ბუნება უცვალელებლად აქუს და მის მიერ მიღებულიცა იგი ბუნება ცეცხლისა უნაკლულოდ. ზგრეთვე ჟრისტეცა, რომელი ერთი გუამი იყო გუამთაგან იმრთეებისათა ყოველსავე ბუნებასა იმრთეებისასა თავსა შორის თვსსა მქონებელი უნაკლულოდ, მიიხუნა ნმიდისა ჟალწულისაგან ჟორცნი გუამისშინანი, არა გუამი. ღოლო უფროსლა მის შორის გუამქმნელი დასაბამსა ჩუენისა ბუნებისასა და პირველ მარტივად მყოფი, უკუანაგსენელ შეზავებულ იქმნა; არა ბუნება შეზავებული, არამედ გუამი ხოლო შეზავებული, წინაგსწარვე მის შორის მყოფისა იმრთეებისაგან და უკუანაგსენელ მიხუმულთა სულითა სიტყვერითა და გონიერითა სულიერქმნილთა ჟორცთაგან.

3. ღოლო უკუეთუ სთქუათ, ვითარმედ «ვითარცა ცოდვა და წყევა იქმნა» (გალ. 3,13), ეგრეთვე ჟორცცა ვიტყვთ, ვითარმედ ან სადმე ვითარცა აღსაჟორცელად ცოდვისა და წყევისად იქმნა ცოდვა და წყევა, ეგრეთვე აღსაჟორცელად ჟორცთა იქმნა ჟორც, ანუ ვითარცა განსამტკიცებელად და განსაახლებელად ჟორცთად ჟორც იქმნა, ეგრეთვე განსამტკიცებელად და განსაახლებელად ცოდვისა და წყევისად ცოდვა და წყევა იქმნა. ლარნა ცოდვა ვიდრემე და წყევა არა არსება, არცა დაბადებულ არიან იმრთისა, ხოლო ჟორცნი დაბადებულ იმრთისა არასადმე, ვითარცა ცოდვა და წყევა იქმნა, ეგრეთვე ჟორც იქმნა.

4. ზინ არს, რომელი «ზიარ იქმნა მსგავსად ჩუენსა სისხლთა და ჟორცთა» (ებრ.9,7)? რამეთუ ლიტონი კაცი, ვინაფთგან ჟორცი არს და სისხლი, არა ზიარქმნილად ითქუმის ჟორცთა და სისხლთად. ოკუეთუ «ყოვლითურთ გუემსგავსა ჩუენ» (გალ.4,4), ვინ არს მსგავსებული იგი, რამეთუ მიმსგავსებულსა ვიეთსამე უეჭუელად საჭიროდ უწმს მათდა მიმართ ქონება განყოფილებისად.

5. ზითარ «მოავლინა იმერთმან ძე ძკსი შხოლოდშობილი დედაკაცისაგან» (ებრ.10,11),

ვინაფთგან, რომელი არა იყოს, არა მოივლინების.

6. ზრათუ ბუნებით ძე იმრთისა და ბუნებით იმერთ არს ჟალწულისაგანი იგი, ვითარ «დაჯდა მარჯუენით შამისა»? ცხად არს, ვითარმედ, ვითარცა გარეგანვდითა ბუნებითისა ძისაფთა, ანუ ოთხებასა ვჰმსახურებთ ჩუენ და ყოველნი გონიერნი ძალნი და კაცისმსახურ ვართ.

7. «დიდება იემი სხუასა არა მივსცე» (ეს.44,8), – იტყვს იმერთი. ზითარ უკუე, უკუეთუ სხუად არს თვნიერ ბუნებითისა ძისა იმრთისა და სიტყვსა ჟალწულისაგანი იგი, თაყუანის-იცემების და იმსახურების.

8. ოკუეთუ არა ბუნებით ძე არს იმრთისა და იმერთი ლესუ, ძე ჟალწულისა, ვითარ «სახელისა მიმართ ლესუფის ყოველი მუხლი მოდრკების ზეცისათანი და ქუეყანისათანი და ქუესკნელთანი» (ფლპ.2,10). თა უკუეთუ ბუნებითისა ხოლო ძისა მოდრკების ყოველი მუჭლი, ვითარ იმრთისა, არათუ კაცცა იყოს, შესატყვს იყოს მინიჭება სახელთა ყოველთა უზესთაფისა სახელისად, რამეთუ ვითარცა იმერთი არა მიიღებს, არამედ აქუს წინავე საუკუნეთა.

9. ოკუეთუ «ჟრისტე ჟურიათაგან ჟორციელად» დაუშთების (რომ.9,5) მას სხუაობისაგან სხუად გულისწმისაყოფელობად და ყოფად და წოდებად, რამეთუ თქუარად თუ ჟორციელად, ვითარცა სხუაობისაგან სხუად განასაზღვრა და რაობისაგან ანუ რად, არათუ იმრთისაგანისა იმრთისა, ვითარ-იგი იმერთ არს, რამეთუ არსცა იმერთ და კურთხეულ. ჟოველთა ზედად მწოდებელი შისი, ამას ცხად-ჰყოფს. ზითარმედ ჟომელი-იგი იყო იმერთი კურთხეული ყოველთა ზედა (რომ.9,5) უწინარეს საუკუნეთა შამისაგან, რამეთუ იმერთი იყო იმრთისაგან, ჟორციელად ჟურიათაგან გამოჩნდა, რამეთუ კაც იქმნა.

10. სანატრელი **საველე** იტყვს: «ესე ზრახვად იზრახებოდენო თქუენ შორის, რომელიცა ჟრისტე ლესუფს მიერ, რომელი ხატებასა შინა იმრთისასა მყოფი არა ნატაცებად შეირაცხა ყოფად სწორ იმრთისა, არამედ თავი ძკსი დააცალიერა ხატისა მონისასა მიმღებელმან, მსგავს კაცთა ქმნილმან და სახითა პოვნილმან, ვითარცა კაცმან დაიმდაბლა თავი ძკსი მორჩილ ქმნილმან ვიდრე სიკუდილმდე, ხოლო სიკუდილითა ჟუარისაფთა. ჟომლისათვსცა იმერთმან უმეტეს აღამაღლა ლგი და მიანიჭა შას სახელი ზესთა ყოველთა სახელთად, რაფთა

სახელისა მიმართ შესუ ჟრისტესისა ყოველი მუჭლი მოდრკეს ზეცისათანი და ქუეყანისათანი და ქუესკნელთანი და ყოველმან ენამან აღუვაროს, ვითარმედ ოფალი შესუ ჟრისტე სადიდებელად იმრთისა-შამისა» (ფლპ.2,5-11).

ძეტუ, უკუეთუ ვინ იყო ხატებასა შინა იმრთისასა მყოფი, რომელი არა ნატაცებად შეირაცხა ყოფად სწორ იმრთისა, არამედ თავი თვსი დააცალიერა ხატებასა მონისასა მიმღებელმან, რამეთუ კაცი არა არს ესევეთარსა შინა ხატებასა იმრთისასა, რამეთუ არა ბუნებით იმერთ არს კაცი, რამეთუ ესე ხატებად ბუნებად უწყის თანად ყოველმან მწყობრმან წმიდათამან; და მონად არა დააცალიერებს თავსა თვსსა, ხატებასა მონისასა მიღებითა, რამეთუ ვითარ მიიღოს, რადიგი არს და ვითარ კაცი კაცსა ემსგავსოს, ანუ მორჩილ იმრთისა ქმნილმან დაამდაბლოს თავი თვსი, რამეთუ კაცი უფროსლა ამაღლდების და მორჩილებითა იმრთისადათა და სწორებისა იმრთისა ოცნებად მნატაცებელად შეერაცხების. შინადაცა ბუნებითისა ძისა იმრთისა და სიტყვსათეს თქუმულ არს ესე, ვითარმედ იქმნა კაც, რამეთუ არა პირველად მქონებელი კაცებისად იმერთად გამოჩნდა უკუანახუნელ, რამეთუ ესრეთ ქმნად ნატაცებად შეირაცხებოდა, არამედ რომელი იმერთი იყო პირველითგან, უკუანახუნელ იქმნა კაც. შა ვითარცა იმერთი ვიდრემე ბუნებით დაამდაბლებს თავსა ძვსსა კაცქმნითა. ღოლო ვითარცა კაცქმნილი უფროს ამაღლდების ზესთა ყოვლისა სახელისა, სახელითა ძისა იმრთისადათა, რამეთუ ძე იმრთისა და იმერთი იყო ბუნებით და ძე ზაცისა და კაც იქმნა ბუნებით, რამეთუ ესრეთ განაჩინა საღმრთომან მოციქულმან და რამეთუ არა თქუათუ კაცი იყო და იქმნა იმერთ. სრამედ «ხატებასა შინა იმრთისასა» მყოფი არა ნატაცებად შეირაცხა ყოფად სწორ იმრთისა, რამეთუ არა ამაღლდების მაღალი, არამედ დაამდაბლებს თავსა ძვსსა ნებსით კაცქმნითა. შინადაცა არა სხვსათეს თქუა დამდაბლება და სხვსათეს ამაღლება, არამედ მისვე და ერთისათეს. ჟამეთუ ერთი არს ამისიკა და მისი მიმთუალველი. სრთისა მის, ვითარ-იგი იმერთად მყოფი იქმნა კაც, ღოლო მეორისა, ვითარ-იგი კაცქმნილმან განიკუთნნა ბუნებისანი და ესრეთ ზესთა ამაღლებულად ითქუა.

11. სტყვს ოფალი შამისა მიმართ: «შამაო, მადიდე შე დიდებითა, რომელი მაქუნდა უნინარეს სოფლის ყოფისა ჟენ მიერ» (ინ.17,5).

ოკუეთუ იმერთი ოდენ არს, ვითარ იდიდებოდა? შა უკუეთუ კაცი ოდენ, ვითარ უნინარეს საუკუნეთა აქუნდა დიდებად?

12. «სრა იყოსო შენ შორის იმერთი ახალი» (ფს.80,10). შითარ უკუე იმერთ-ჟყოფთ თქუენებრსა კაცსა თვსებითთა შეერთებითა სიტყვსათანა და ზიარად შამულისა დიდებისა და პატივისად გამოაჩინებთ. ღოლო ჟუენ არა ახლისა კაცისა იმერთყოფასა ვიტყვთ, არამედ პირველ საუკუნეთა მყოფისა ძისა იმრთისა და იმრთისა უქცეველად განჯორციელებასა, რამეთუ არა უდარეს ეგო იმრთეებასავე შინა შემდგომად განკაცებისა.

13. საკრველი **სავლე** იტყვს: «რამეთუ დაღათუ არიან იმერთნი მრავალ და უფალნი მრავალ, არამედ ჟუენდა ერთ არს იმერთი-შამა და ჟომლისაგან ყოველნი და ჟუენცა შისგან, და ერთ ოფალი შესუ ჟრისტე, ჟომლისა მიერ ყოველნი და ჟუენცა შის მიერ» (ჟკორ.8,15). სრთ ჟრისტე, ჟომლისა მიერ ყოველნი, ჟმობს რომელსა უკუე იტყვთ ამას, არამედ უკუეთუ ჟალწულისაგანსა მას, საჭირო არს თქუენდა მისივე თქუმად იმრთისაგანადცა პირველ საუკუნეთად მიზეზად ყოველთად. ღოლო უკუეთუ სხუად არს იმრთისაგანი იგი თვნიერ ჟალწულისაგანისა მის, არა ჟრისტე არს თქუენებრ ჟალწულისაგანი იგი, რამეთუ ერთი ჟრისტე თქუა, რომლისა მიერ ყოველნი. ღოლო უკუეთუ სხუად არს ჟალწულისაგანი იგი თვნიერ იმრთისაგანისა, ანუ ორთა შემოქმედთა იტყვთ ყოვლისათა, ანუ არა იმრთისაგან იყოს ჟრისტე, არცა დამბადებელ იყოს.

14. სტყვს ზერილი, ვითარმედ «რომელმან აღიაროს, ვითარმედ შესუ არს ოფალი, ძე იმრთისა, იმერთი მის თანა ჰგიეს და იგი იმრთისა თანა» (ინ.4,15). სრა თქუა ძე იმრთისა, არამედ ოფალი ძე იმრთისა, მხოლოდ, ერთი.

15. ორთა ბუნებათა იტყვთ ჟრისტესთა ანუ ერთსა? – ორთაო, მეტყვან. ჟომელთა ამათ იმრთეებისასა უეჭუელად და კაცებისასა, ვითარ უკუე არა იმერთ არს ბუნებით და კაც ბუნებით. ოკუეთუ ორნი ბუნებანი ჟქონან, უკუეთუ თვსებითა შეერთებასა იტყვთ სიტყვსა-იმრთისა და ჟორცთასა, სადა არს დაცალიერება, სადა განჯორციელება, სადა განკაცება, რამეთუ უკუეთუ თვსებითა შეერთებასა ზედა მოიხუნეთ ესენი, მრავალთა განჯორციელებათა იმრთისათა და განკაცებათა და დაღათუ კერძოობითთა შემოიხუამთ, რამეთუ

მრავალთა იმერთშემოსილთა კაცთა მართალთა მამათმთავართა და წინადასწარმეტყუელთა თვსებით შეეერთა იმერთი, ვინაჲცა თითოეულისა ზედა სადმე განწორციელებად და განკაცებად თავს-იდვა თქუენებრ.

16. **შიქეა** წინადასწარმეტყუელი ჭალწულისაგან **ჴეთლემს** შობილისათჳს ესრეთ იტყვს: «და გამოსავალნი შისნი დაწყებითგან დღეთა საუკუნოვსათაჲთ» (მიქ.5,2). ჴითარ უკუე იყვნენ გამოსავალნი შისნი დაწყებითგან საუკუნოვსათაჲთ, არათუ იგივე იმერთიცა იყო პირველ საუკუნეთაჲ?

17. **ოფალი** პირველ საუკუნეთა მყოფობისა ჴვსისა მწამებელი იტყვს: «ამჴნ, ამჴნ გეტყვ თქუენ, პირველ **სბრაამის** ქმნადმდე შევარ» (ინ.8,58). **ბა** კუალად: «არავინ აღვიდა ცად, თვნიერ ცით გარდამოსრული **ბე** ჴაცისაჲ, **ბომელი** იყო ცათა შინა» (ინ.3,13). ჴითარ თესლისაგან **ბავითისსა** **ბე** **სბრაამის** პირველ **სბრაამის** ქმნადმდე იყო, არათუ ვითარცა იმერთი, ანუ ვითარ **ბე** **სბრაამისსა** არს იგივე, არათუ ვითარცა უკუანაჲსკენელ განკაცებული. **სრა**ვინ აღვიდა ცად, თვნიერ ჴეცით გარდამოსრული **ბე** ჴაცისაჲ, რომელი იყო ცათა შინა. ჴითარ **ბე** ჴაცისაჲ ჴეცით გარდამოჴდა და არს ჴეცათა შინა, და ვითარ მყოფი ცათა შინა აღვალს ცად, ანუ რამეთუ იგივე იმერთიცა იყო და კაცი. **ბა** ვითარცა იმერთი ვიდრემე თანაშთამოსლვით გარდამოვალს და განწორციელდების და კაც იქმნების და ცათაგან და არცა მამულთა განეშორების წიაღთაგან. **ბოლო** ვითარცა განკაცებული აღვალს, სადაცა იყო პირველ ვითარცა იმერთი, ვითარ-იგი კუალად თვთ მანვე უტყუევლმან და გუამონამან სიბრძნემან თქუა, ვითარმედ: «უკუეთუ იხილოთ **ბე** ჴაცი-საჲ აღმავალი სადაცა იყო პირველად» (ინ.6,62). **ბამეთუ** ვითარცა იმერთი პირველ საუკუნეთა არს და გარეშეუწერელ, დაღათუ შთამოსრულად ითქუმის, რამეთუ შთამოსლვად შის ჴედა თანაშთამოსლვასა ვიტყვთ და დამდაბლებასა და ქუეყანასა ჴედა გამოჩინებასა. **ბოლო** ვითარცა კაცად გამოჩინებული, გარეშეწერილ არს და ჴამისქუეშე.

18. **სოვანე** წინამორბედი და ნათლისმცემელი იტყვს: «**სე** არს, რომლისათჳს ვთქუ: უკუანა ჩემსა მოვალს კაცი, რომელი წინაჲთ ჩემსა იყო, რამეთუ პირველ ჩემსა არს. **ბე** არა ვიცოდე **სგი**, არამედ რაჲთა გამოეცხადოს **სსრაელსა**, ამისთჳს მოვედ მე წყლითა ნათლისცემად» (ინ.1,30-31).

ბა «**ბა**ბა, კრავი იმრთისაჲ ამღებელი ცოდვასა სოფლისასა» (ინ.1,29). **სულისჴმა-ყავთ** უკუე, თუ ვითარ კაცად მეტყუელმან და კრავად სახელისმდებელმან არა სხუჲ თქუა ამღებელი ცოდვასა სოფლისასა და დიდი ესე და ნამდვლვე განსაკრთომელი და იმრთივშუენიერი პატივი მიაგო **ბას**. **ბოლო** წინაჲთ და პირველ მყოფად იტყვს უკუანაჲსკენელ შისსა მოსრულსა მას ჴამთაებრ ვიტყვ შობისა ჴორციელისათა, რამეთუ დაღათუ მცხუედად შობილ კაც არს **ბმანუილ**, არამედ იყო უწინარეს ყოვლისა საუკუნოვსა ვითარცა იმერთი და იგივე ახალ უკუე არს კაცობრივ და სამარადისო იმრთეებრივ, რომლისათჳს **საქარიაცა**, მამაჲ **სოვანესი**, ძისა თჳსისა მწინადასწარმეტყუელბელი ჴმობდა: «და შენ, ყრმაო, წინადასწარმეტყუელ შაღლის იწოდო, რამეთუ წინა სძლუე წინა პირსა **ოფლისასა** განმზადებად გზათა შისთა» (ლკ.1,76).

19. **ბალწულისაგანი** **ბე** ჴკითხვიდა მონაფეთა ჴვსთა მეტყუელი: «ვის მიტყვან **ბე** კაცი, ყოფად **ბესა** ჴაცისასა» (მთ.26,13). **ბა** სხუათაგან უკუე სხვსა თქუმასა და ერთად წინადასწარმეტყუელთაგანად განჩინებასა არმიმთუალველმან, ვითარცა არჴეშმარიტების მეტყუელთამან კუალად ჴკითხა: «ხოლო თქუენ უფროჲს სხუათა მეცნიერთა ვინ გგონიე **ბე**?» (მთ.26,15), მაშინ ყოვლად რჩეული **სეტრე**, თხემი მოციქულთა მწუერვალობისაჲ არა შიშულისა, არცა უწორცოვსა სიტყვსა მხილველი, არცა ლიტონისა და იმერთშემოსილისა კაცისაჲ, არამედ **ბისა** იმრთისა და ბუნებითისა იმრთისაჲ და ბუნებით განკაცებულისაჲ და იმერთად და კაცად მყოფისა ერთისა ჴრისტესი: «**ბენ** ხარო **ოფალი**, ჴრისტე, – ეტყოდა, – **ბე** იმრთისა ცხოველისაჲ» (მთ.26,16). **ბა** არა თქუა, თუ «**ბენ** ხარ ჴრისტე», თვნიერ ართრონისა, არამედ «**ოფალი** ჴრისტე», მოსალოდებელი იგი წინადასწარმეტყუელბული და არა ვიდრე მოაქამდე ხოლო დადგრა, არამედ ჴედა დაჴრთო: «**ოფალი** **ბე** იმრთისა ცხოველისაჲ». **სრა** თქუა **ბე**, არამედ **ოფალი** **ბე**, **ბხოლოდშობილი**, ერთი, პირველ საუკუნეთაჲ. **ბოლო** **ბან** მიუგო: «**ნეტარ** ხარ შენ, **სიმონ**, **ბარ სონა**, რამეთუ ჴორცთა და სისხლთა არა გამოგიცხადეს შენ, არამედ **ბამან** **ბემან** ჴეცათამან (მთ.16,17), რამეთუ არავინ იცის **ბე**, გარნა **ბამან**» (მთ.11,27).

20. **ბა** მონაფენი ჴლუასა ჴედა სღვისა მის საკვრველისა საღმრთოდ სასწაულად აღმსარებელნი იტყოდეს: «**ბე**შმარიტი **ბე** იმრთი-

სად ხარ»(მთ.17,32). ჯარნა უკუეთუ ნართაული და ერთი დაბადებულთაგანი არა ვიდრემე ჭეშმარიტი არს, ვინაჲცა თვთ საღმრთონი მონაფენი გესაჯებოდედ ან თქუენ.

21. ოკუეთუ ერთ არს ბუნებაჲ წმიდისა სამებისა და ერთ მოქმედებაჲ და ყოველნივე საზოგადო არიან მის ზედა თვნიერ ხოლო გუამოვნებისა. ღოლო უკუეთუ თვსებითა და მოქმედებითა შეეერთა იმერთი-სიტყუად ჳორცთა სულიერთა, სულსა სიტყვერსა და გონიერსა და არა გუამოვნებით, არარაჲთ უდარეს შამაჲცა და სული ტმიდაჲ შეერთებულ არიან ამათდა. ნა უკუეთუ სწორი არს შეერთებაჲ და ერთი შამისა და ძისა და სულისა ტმიდისაჲ ჳორცთა მიმართ, ითქუოდედ ჴალწულისაგან შობილი იგი შამადცა და ძედ და სულად ტმიდაჲ. ნა ნულარა მხოლოდ ძედ ოდენ იმრთისა და სიტყუად სახელ-ედების შას. ღოლო უკუეთუ მხოლოსა ძესა ოდენ აქუნდა მათდა მიმართ თვსებითი და მოქმედებითი შეერთებაჲ, სხვსა მოქმედებისაჲ სადმე იყოს იგი თვნიერ შამისა და სულისა ტმიდისა, რომელი ესე უჯერო არს. ღოლო უკუეთუ გუამოვნებითი იქმნას შეერთებაჲ, არარაჲ უჯეროჲ შეჰხუდების, რამეთუ სწუაგუამ არს ძე შამისა მიმართ.

22. ნეტარი **სავლე** იტყვს: «ერთ არს იმერთი და შამაჲ, ჴომლისაგან ყოველნი და ერთი ოფალი შესუ ჴრისტე, ჴომლისა მიერ ყოველნი»(იკორ.8,6). შესერა შესუ ჴრისტე უსაშუვლოდ შამისა თანა დაინესების არცა ერთისა ვისითა შუჲამდგომელობითა. წმის შემდგომად საზომი შხოლოდშობილისაჲ დავდვათ ადგილსა მისსა აღმეყანებელთა კაცისა და ამის, ვითარცა იტყვთ მის მიერ მოქმედებულისა და მის ძლით პატივცემულისათა. ოკუეთუ სთქუათ, ვითარმედ ვითარცა ჴრისტე იშვა ვიდრემე **ჴეთლემს**, ხოლო **ნაზარელ** ეწოდა **ნაზარეთს** დამკვდრებისათვს, ეგრეთვე სიტყუასაცა იმრთისა კაც ეწოდა კაცისა შორის დამკვდრებისათვს. წრასადაჲმე კაც, არცა ჳორცქმნილ არს სიტყუად, არცა სამართლად კაც ეწოდოს შას, არამედ ჳორცელ და კაცელ, ვითარ-იგი **ნაზარელ**, რამეთუ არა **ნაზარეთ** ეწოდა ჴრისტესა, არამედ **ნაზარელ**.

23. ოკუეთუ კაცისა შორის დამკვდრებისა და თვსებითისა შეერთებისათვს კაცად იწოდების იმერთი-სიტყუად, ან სადმე შამაჲცა და სული ტმიდაჲ კაცად იწოდებოდედ, რამეთუ მკვდრ არს ჩუენ შორის საესებაჲ წმიდისა სამები-

სად სულისა მიერ. ნა კუალად ესრეთ იტყვს ყოვლადბრძენი **სავლე**: «არა უნყითა, რამეთუ ტაძარნი იმრთისანი ხართ და სული იმრთისაჲ მკვდრ არს თქუენ შორის»(იკორ.3,16). ნა თვთ ჴრისტე: «უკუეთუ ვისმე უყუარდე შე, სიტყუანი იემნი დაიმარხნეს და შამამან იემმან შეიყუაროს იგი და შისსა მომართ მოვიდეთ და სავანე შის თანა ვყოთ»(ინ.14,23). ჯარნა არასადა კაცად ითქუმის შამაჲ, არცა სული ტმიდისაჲ ჩუენ შორის დამკვდრებისათვს. ჴინაჲ არცა სადმე ძე კაცისა შორის დამკვდრებისათვს სახელ-იდების კაცად, არამედ ვითარცა ჭეშმარიტად არსებით განკაცებული.

24. ოკუეთუ ვინაჲთგან სიტყუად იყო ჴრისტეს შორის სასწაულთა სრულმყოფელ იქმნა ჴგი, რეცა ერთად სადმე წინაჲსწარმეტყუელთაგანად იტყვთ ყოფასა შისსა, რამეთუ ჳელითაცა წმიდათაჲთა მოქმედ იქმნა საღმრთოთა სასწაულთა.

25. ტმიდაქმნულად შამისა(ინ.10,36) მიერ ნერილ არს ჴრისტე და მოსლვასა სულისა ტმიდისასა(მთ.3,16) შემწყნარებელად. ჴითარ უკუე ნათელ-სცემს სულითა ტმიდითა(მთ.3,11) და მხოლოჲსა საღმრთოჲსა ოდენ ბუნებისა შესატყვსთა მადლთა მისთა მიერ აღავსებს, რამეთუ მიმნიჭებელი არს სინმიდისაჲ. ნა ამისი, ვითარცა ძვსად სინმიდედ მჩუენებელი იტყვს: «მიიღეთ სული ტმიდაჲ, უკუეთუ ვიეთნიმე მიუტევენთ ცოდვანი, მიეტევენენ, უკუეთუ ვიეთნიმე შეიპყრნეთ, შეპყრობილ იყვენენ»(ინ.20,25). ტმიდა-იქმნების, უკუე, ვითარცა კაცი და წმიდა-ჰყოფს, ვითარცა იმერთი, რამეთუ ერთი და იგივე არს ორკერძოვე.

26. ტერილ არს ჴრისტესთვს: «ვითარმედ დღეთა მათ ჳორცთა შისთასა ვედრებასა და თხოვასა შემძლებელისა მიმართ ჳსნად შისსა სიკუდილისაგან ლაღადებითა ძლიერითა და ცრემლითა შესწირვიდა. ნა შეისმინა მოშიშებისაგან და დაღათუ ძე იყო, ისწავა რომლითა ივნო მორჩილებაჲ და განსრულებული იქმნა ყოველთა მორჩილთა მისთა მიზეზ ცხორებისა საუკუნოჲსა»(ებრ.5,7-9). შერმეცა თვთ ოფალი: «იმერთო, იმერთო ჩემო, რაჲსათვს დამიტევე შე?»(მთ.27,46). წწ უკუე, უკუეთუ ლიტონისა კაცისათვს ითქუმიან ესენი, მოწყინე ქმნულისათვს სადმე და ვერთავსმდებელისა ჴედა მოსლვასა განსაცდელთასა ითქუმიან, და რომელი მოშიშ იყოს ძლეულებისა და არა მწნისა გულისსიტყვსა, არცა მტკიცისა მქონებელ

იყოს ცნობისა, რამეთუ სულმოკლეობისაგან შეურევებულისანი არიან სიტყუანი ესე: «ვითარმედ შეწუხებულ არს სული ჩემი ვიდრე სიკუდილმდე» (მთ. 26, 38) და «ან სული ჩემი შემოფოთებულ არს» (ინ. 12, 27) და «შამაო, უკუეთუ შესაძლებელ არს, თანაწარმვედინ ჩემგან სასუმელი ესე» (მთ. 26, 39). სე სიტყუანი უკუეთუ ლიტონისა კაცისანი არიან, ანუ საღმრთოხსანებისა არმეცნიერისა, ანუ ნებისა იმრთისა წინააღმდეგობისანი არიან. ღოლო უკუეთუ ვითარცა კაცებისაგან შიშუელისა იმრთისანი, ყოვლითურთ უმსგავს და შეუტყუებელ, ხოლო განწორციელებულსა და განკაცებულსა იმერთსა და ძესითა ჯორცთა შისთა ვნებითა, ვნებათა ჩუენთა განმკურნებელსა და მაგალითისა კეთილისა ჩუენდა დამტევებელსა, ფრიადცა შეეცყუებიან, რამეთუ ამას ცხად-ჰყოფს, ვითარმედ დღეთა მათ ჯორცთა შისთასა. ნა დაღათუ ძე იყო, საიდუმლოსა იტყვს სულშემოსილი **სავლე** და ჩუენ ძლითა განგებულებასა იმრთისასა და კაცთმოყუარესა თანაშთამოშავალობასა. ჴითარმედ, დაღათუ ძე იყო დღეთა შინა ჯორცთა შისთასა, ესე ყოველი დაითმინა ბუნებითა ჩუენითა, რაათა განამწნოს ესე დამამწოებლად ვნებათა და გუასწავოს ჩუენ განსაცდელთა შინა იმრთისა მიმართ ხედვად და მისი შემწედ მოწოდებად. ნა თუ რაბამად სისრულედ და ვითარად ნეტარებად მიანევს მოთმინებად ვნებათა და მორჩილებად, რომლისათჳს წერს ნეტარი **სეტრეცა**: «ვითარმედ, რომელი სასყიდელი გაქუს უკუეთუ სცოდვიდეთ და გევენბოდის და მოითმენდეთ. წრამედ უკუეთუ კეთილისმოქმედნი და ვნებულნი მოითმენდეთ, ესე არს მადლი იმრთისაგან და რამეთუ ჴრისტეცა მოკუდა ჩუენთჳს და ჩუენ დაგვტევა სახე, რაათა შეუდგეთ კუალთა შისთა» (იპეტ. 2, 20). **წნ** სადმე არა კაცი, ხოლო არცა შიშუელი იმერთი, არამედ განწორციელებული იმერთი იყო ჴრისტე და დღეთა შინა ჯორცთა შისთასა ევნნეს და შეემთხვნეს ყოველნივე-იგი «დამტევებელსა ჩუენდა სახისასა», თუ არა, ვითარ შეჰრისხნა **სეტრეს** მეტყუელსა: «შენდობად იყავნ ჰენდა **ოფალო**, არა იყოსო ჰენდა ეგრეთ» (მთ. 16, 22), რაჟამს იგი ვნებასა ძესსა წინადაწარ უთხრობდა მათ.

27. ნალათუ წარმატებულად ითქუმის «ესუ სიბრძნითა და ჰასაკითა და მადლითა» (ლკ. 1, 88), ნუ ლიტონად კაცად ჰგონებ შას, არამედ იმერთად განკაცებულად და განწორციელებულად,

რამეთუ მიუშუებდა ძესთა ჯორცთა შემთხუევად და მოქმედებად საქმეთა საკუთართა ბუნებისა მათისათა, რაათა არა საოცრად საგონებელ იქმნეს განკაცებად.

28. **სკადრებს სავლე** არა კაცად წოდებასა **ოფლისასა** არა ვითარცა არაკაცისასა, არამედ ვითარცა იმრთისასაცა; და მიუწერს **სალატელთა** ესრეთ **სავლე** მოციქული: «არა კაცთაგან, არცა კაცთა მიერ, არამედ ესეუ ჴრისტეს მიერ» (გალ. 1, 1). ნა კუალად: «გაუწყებ თქუენ სახარებასა ხარებულსა ჩემ მიერ, ვითარმედ არა არს კაცობრივ, რამეთუ არცა მე კაცისაგან მოვიღე იგი, არცა ვისწავე, არამედ გამოცხადებითა ესეუ ჴრისტესითა» (გალ. 1, 11-12). **წერილ** არს: «ვითარმედ არა ანგელოზმან, არცა მოციქულმან, არამედ თვთ **ოფალმან** მაცხოვნნა ჩუენ» (ეს. 63, 9).

სტყვს სავლე: «იქმნენით მობაძავ ჴრისტესსა, ვითარცა შვილნი საყუარელნი და ვიდოდეთ სიყუარულით, ვითარცა ჴრისტემან შემეყუარნა ჩუენ და მისცა თავი ძესი ჩუენთჳს» (ეფ. 5, 1-2). **ჰენუხებულმან** და **მლოცველმან** თანაწარსლვასა სასუმლისასა, ვითარ მისცა თავი ძესი, უკუეთუ მხოლოდ კაცი ოდენ იყო?

29. **წეტარი სეტრე** იტყვს: «**ჴრისტემან** ივნო ჯორცითა» (იპეტ. 6, 1). **ქადასათჳს** შესძინა, თუ ჯორცითა, უკუეთუ არა უწყოდა, ვითარმედ იმერთი იყო უვნებელი იმრთეებითა. **ოკუეთუ** ლიტონმან კაცმან ივნო ჩუენთჳს – ვითარ «**სიტყუად ჴუარისადა**» (იკორ. 1, 18) ძალ იმრთისა არს. ნა ვითარ «**სისხლისა შისისა ზოგადად** სისხლად შემრაცხელი დაისაჯების ვითარცა ძისა იმრთისა დამორგუნველი» (ებრ. 10, 29)?

30. **წითარ** «**ჴრისტე აღმეყვანებულად**» ითქუმის თავისა ძესისად «**სადაცა იყო პირველად**» (ინ. 6, 62), რამეთუ არცა ვითარცა იმერთი აღმეყვანების, რამეთუ გარეშეუწერელ არს. **ღოლო** აღსლვად და შთამოსლვად გარეშეწერილისა ბუნებისად არს. **წრცა** ვითარცა კაცი იყო ცათა შინა უწინარეს აღსლვისა, არამედ აღვიდა ვითარცა კაცი, სადა იგი იყო პირველად ვითარცა იმერთი, რამეთუ იმერთ არს იგი ერთბამად და კაც.

31. **წერილ** არს: «**ესრეთ შეიყუარა იმერთმან** სოფელი, ვიდრემდის ძე ძესი **შხოლოდმოზილი** მოსცა, რაათა ყოველსა მორწმუნესა შისსა მიმართ აქუნდეს ცხორებად საუკუნოთა» (ინ. 3, 16). **ქომელი** სიყუარულისა გარდარეულებად არს, უკუეთუ ზოგადი კაცი მადლით შვილებისა

ღირსქმნული მისცა ჩუენთვის? **წნუ** ვითარ **შხოლოდშობილ** არს ძეობილობითა პატივცემული და არა ბუნებითისა ძეობისა მქონებელი, ვინაფთგან ჩერილი იტყვს: «**შე** ვთქუ ღმერთნი ხართ და ძენი შალღისანი ყოველნი»(ფს.81,6). **წოლო** «**რაოდენთა შეიწყნარესო ჴგი, მისცა მათ ჴელმწიფებაჲ შვილ იმრთისა ყოფად**»(ინ.1,12). **წრამედ** ვითარცა სიმრავლესა შინა მადლით და დიდებით იმერთათსა ერთი არს ბუნებით იმერთი, ეგრეთვე მრავალთა ძეობილობითა პატივცემულობასა შინა ერთი არს ბუნებით ძე იმრთისაჲ **შხოლოდშობილი**, **ქომელი** მისცა ჩუენთვის.

32. **სოვანე** უფროსად საღმრთოდ ჴმობდა მეტყუელი: «იმერთი არცა ერთმან ვინ იხილა ოდესცა, **შხოლოდშობილმან** ძემან, მყოფმან წიაღთა შამისათა, **შან** გამოთქუა»(ინ.1,18). **წოლო** ვინ არს გამომეტყუელი, გარნა **ქალწულისაგან შობილი** და კაცთა თანა აღზრდილი **ღგი**? **ღსე** იმერთი ჩუენი. **წრა** შეირაცხოს სხუად მის თანა. **წმის** შემდგომად ქუეყანასა ზედა იხილვა და კაცთა თანა იქცეოდა. **წითარ** იხილვა ქუეყანასა ზედა და იქცეოდა კაცთა თანა თვნიერ კაცქმნისა, რამეთუ ზემო გესმოდა, ვითარმედ იმერთი არცა ერთმან ვინ იხილა ოდესცა.

33. **შოციქული** იტყვს: «პირველი კაცი ქუეყანისაგან მიწიერი, მეორე კაცი – **ოფალი ზეცით**»(1კორ.15,47), რამეთუ არათუ ზეცით გარდამოჴდეს ჴორცნი, არამედ რომელი იმერთი იყო და ბუნებით იმრთისა ძე ბუნებითი, ზეცით გარდამოჴდა და იქმნა კაც, მეორე **წდამ**, ვითარცა დასაბამი მეორედ დაბადებულთა და უჴრწნელებისა მიმართ აღდგომისა მიერ გარდამნივთველი, რომლისათჴს იტყვს: «პირველი **წდამ** სამშვნველად ცხოველად, მეორე **წდამ** – სულად განმაცხოველებელად»(1კორ.15,45).

34. **ღტყვს** **ოფალი** მოწაფეთა თჴსთა: «წარსულთა მოიმოწაფენით ყოველნი წარმართნი ნათლისმცემელთა მათთა სახელითა შამისაჲთა და ძისაჲთა და სულისა ჩმიდისაჲთა»(მთ.28,19). **წა** ყოვლად საღმრთოდ **სავლე** ჴმობს: «**რავდენთა ჴრისტეს მიერ ნათელ-გილებიეს**»(რომ.6,3). **ღრთი** ძე მოიჴსენა **ოფალმან** თქუა-რაჲ, ვითარმედ: ძისაჲთა, არა ძეთაჲთა. **წოლო** მოციქული იტყვს, ვითარმედ **ღრისტეს** მიმართ და სიკუდილისა შისისა ნათელ-იღეთ თქუენ, განიჴადების უკუე თქუენებრ ბუნებითი ძე და შემოიყვანების მადლისა მიერ შვილებუ-

ლი, ანუ ოთხებისა მიმართ ნათელღებულ ხართ თქუენ და არა ჩუენ, ნუ იყოფინ, რამეთუ ჩუენ სახელითა შამისა და ძისა განჴორციელებულისა და განკაცებულისა და ჴორცითა **წუარცუმულისა** და აღდგომილისა და სულისა ჩმიდისა, სამებისა თანაარსისა და განუყოფელისაჲთა ნათელღებულ ვართ, რამეთუ ეგო არა უდარეს თანაარსად შამისა, შემდგომად განჴორციელებისა ბუნებით ძე იმრთისაჲ და იმერთი **შხოლოდშობილი**, ვითარცა ასწავებს **შრწამსი ჴკლესიისაჲ**:

35. «**და გურწამს** ერთისა იმრთისა-შამისა, ყოვლისა მჴყრობელისა, შემოქმედისა ცისა და ქუეყანისა, ხილულთა ყოველთა და უხილავთა; და ერთისა **ოფლისა ჴესუ ჴრისტესი**, ძისა იმრთისა **შხოლოდშობილისა**, შამისაგან შობილისა უწინარეს ყოველთა საუკუნეთა. ნათლისა ნათლისაგანისა, იმრთისა ჴემშარიტისა იმრთისაგან ჴემშარიტისა, შობილისა და არა ქმნულისა, თანაარსისა შამისა, **ქომლისა** მიერ ყოველნი შეიქმნნეს, ჩუენ კაცთათჴს და ჩუენისა ცხოვრებისათჴს განჴორციელებულისა, სულისაგან ჩმიდისა და **შარიაშისგან** ქალწულისა, და განკაცებულისა, და **წუარცუმულისა** ჩუენთვის **სონტიელისა სილატეს ჴე**, და ვნებულისა, და დაფლულისა, და აღდგომილისა მესამესა დღესა ჩერილთაებრ, და აღსრულისა ცათა, და მჴდომარისა მარჴუენით შამისა; და კუალად მომავალისა განშჴად ცხოველთა და მკუდართა, **ქომლისა** სუფევისა არა არს დასასრულ».

ღხილე, ვითარ წმიდათა და იმერთშემოსილთა მამათა სიმრავლემან ერთი **ოფალი ჴესუ ჴრისტე** თქუეს, პირველ საუკუნეთა შამისაგან შობილი და არა ქმნული, თანაარსი შამისაჲ, ნათელისაგანი ნათელი, იმრთისაგან ჴემშარიტისა იმერთი ჴემშარიტი, განჴორციელებული და ვნებული ჴორცითა, და აღდგომილი, და ამჴლებული ცათა, და დაჴდომილი მარჴუენით შამისა, და კუალად მომავალი განშჴად ცხოველთა და მკუდართა, რამეთუ გამომაჩინებელობითი არს ესე, ვითარმედ კუალად მომავალი ვითარმცა იტყოდა, ვითარმედ ეგერა ჴეცით მოვიდა, რაჴამს ნებსითითა დაცალიერებითა განჴორციელდა. **ქამეთუ** არა სხუად თქუეს პირველ საუკუნეთა შამისაგან შობილი და სხუად **ქალწულისაგან** განჴორციელებული, არამედ ერთად და იგივედ.

36. **ღარნა** სთქუა სადმე, ვითარმედ რაჲ ნუუკუე იმრთისა შამისაგანი სიტყუად ვთქუათა

ჩუენთვს ვნებულად? სე, ნამდვლვე, გარნა ჳორცითა ვიდრემე და არა იმრთეებითა, უკუეთუ ჭეშმარიტებს **სავლე** მეტყუელი მისთვს: «**ქომელ არს ხატი იმრთისა უხილავისაჲ, პირმშოჲ ყოვლისა აგებულისაჲ, რამეთუ შის მიერ დაებადნეს ყოველნი, ხილულნი და უხილავნი, გინათუ საყდარნი, გინა ოფლებანი, გინა შთავრობანი, გინა ყელმწიფებანი, ყოველნივე შის მიერ და შისდამი შეიქმნნეს, და სგი არს უწინარეს ყოველთა, და შის შორის შემტკიცდეს ყოველნი; და სგი არს ძავი გუამისა სკლესიისაჲ, ქომელ არს დასაბამი პირმშოჲ მკუდართაგან, რაჲთა იქმნას სგი ყოველსა შინა ძავ» (კოლ.1,15-18). **სჰა**, რამეთუ, აჰა, უფროსად ბრძენი **სავლე** ხატსა იმრთისა უხილავისაჲ, პირმშოსა ყოვლისა აგებულისა ხილულისა და უხილავისაჲ, ქომლისა მიერ ყოველნი, და ქომლისა შორის ყოველნი, ძავად სკლესიისა მოცემასა იტყვს, ხოლო პირმშოყოფად მკუდართაგანცა, «რომელმან დაითმინა **ჯუარი** და სირცხვლი შეურაცხ-ყო» (ებრ.12,2), რამეთუ არა მარტივად მისდა შეერთებულისა კაცისა, არა უწყი, თუ ვითარ, ვითარცა თქუენ იტყვთ პატივცემულისაჲ, ვიტყვთ ჩუენთვს მიცემულობასა, არამედ ვითარმედ ძვთ დიდებისა ოფალი არს ჩუენთვს **ჯუარცუმული** იგი, «რამეთუ უკუეთუმცა ეცნა, თქუმულ არს, არამცა ოფალი იგი დიდებისა **ჯუარს ეცუა**» (იკორ.2,8).**

37. ჴითარ უკუე შასვე ევნოცა და არა ევნო, რამეთუ უკუეთუ ყოვლითურთ არა ევნო, ვითარცა იმერთსა, ხოლო ვნებულად ითქუმის, ვითარლა იყოს იმერთ? ან უკუე ვნებულად გულისჴმა-იყოფებოდედო მხოლოდ თესლისაგანი ხოლო **ნავითისი**, გარნა ვითარ არა სულელისა გონებისაჲ იყოს თქუმად ამათი, რამეთუ არა ზოგადი კაცი მისცა ჩუენთვს შამამან თვსებითითა ხოლო საკუთრებითა და ძეობილობითა პატივცემული, რამეთუ წერილ არს, ვითარმედ «ესრეთ შეიყუარა იმერთმან სოფელი, ვიდრემდის ძე ძვსი შხოლოდშობილი მისცა, რაჲთა ყოველი მრწმუნებელი შისსა მიმართ არა წარწყმდეს, არამედ აქუნდეს ცხორებაჲ საუკუნოჲ» (ინ.3,16). ჴინაჲთგან უკუე ენება ცხორებისათვს სოფლისა ვნებაჲ, ხოლო ამისი ქმნაჲ თვნიერ ჳორცთასა შეუძლებელ იყო, ბუნებით უვნებელობისათვს შისისა, ვითარცა იმრთისა, ვნებათა შემწყნარებელნი მიიხუნა ჳორცნი და იმერთად მყოფი იქმნა კაც, რაჲთა ძალ-ედვას ვნებაჲ, ვინაჲცა ორნივე ესე შეეტყუებოდეს მას

– ჳორცითა უკუე ვნებაჲ, ხოლო იმრთეებითა არავნებაჲ, რამეთუ იყო ერთბამად იმერთი თანად და კაცი იგივე.

5 ოძლურ უკუე არს ყოვლისავე მაგალითი-სა მოსაგონებელობაჲ გამოსაჭეშმარიტებულად საიდუმლოჲსა ხატისმწერლობასა. სარნა ეგრეთცა კუალის-კუალ ოცნებითისა ძალისა ამას ვიტყვთ: ვითარ-იგი რკინაჲ, ანუ სხუაჲ რაჲმე ეგევეთარი ნივთი, შთადებული მოტყინ-
10 არებასა შინა ცეცხლისასა, მიიღებს უკუე მას და ალატყდების ალებრ. **ხოლო** ინყლოვოდის-რაჲ მცემელისა მიერ, მიითუალავს ვიდრემე ნივთი ნიშთა ხეთქნებისათა. **ხოლო** იმძლავრების არცა ერთითა რაჲთ მცემელისა მიერ ბუნებაჲ
15 ცეცხლისაჲ. სრეთ გულისჴმა-ჰყო ჳორცითა თქუმად ვნებულებისაჲ, ხოლო იმრთეებითა არავნებულებისაჲ ოფლისათვს.

38. ჴინაჲთგან სანინაჲსწარმეტყუელოთა და სახარებისაებრთა და სამოციქულოთა ჴრისტეს ძლითთა ჴმათა, რომელთამე ვითარცა კაცისა და რომელთამე ვითარცა იმრთისა, ხოლო რომელთამე ვითარცა თანად იმრთისა და კაცისათვს ვჰპოვებთ მჴმობელად, რომლითა სახითა არა ურთიერთას წინააღმდეგომით მეტყუელად მოვიხუნეთ ესენი. სრათუ სადმე ბუნებით ძე იმრთისაჲ და იმერთი ვთქუათ ბუნებით განკაცებულად და მყოფად შემდგომად განკაცებისა, იგივე ერთბამად იმერთად და კაცად, რამეთუ ესრეთ დაღათუ **ჯუარს ეცუა** უძლურებითა ჳორცთაჲთა მოციქულისაებრ, «არამედ ცხოველ არს ძალითა იმრთისაჲთა» (იკორ.13,4).
25 **ნა** აღდგა შამისა მიერ და თავი ძვსი აღადგინა და ამაღლდა და ძვთ ჳელმწიფებით აღვიდა და დაჯდა «მარჯუენით შამისა ცათა შინა ზესთა კერძო ყოვლისა მთავრობისა და ჳელმწიფებისა და უფლებისა და ყოვლისა სახელისა სახელდებულისა» (ეფ.1,21).

39. ოკუეთუ არა უსაშუევლოდ თვს სიტყვსა იქმნნეს შისდა გამოუთქუმელად შეერთებულნი ჳორცნი, ვითარ გულისჴმა-იყვნენ ცხოველსმყოფელად? ჴამეთუ «**შე ვარო?** – იტყვს, – პური ცხოველი, ჴეცით გარდამოსრული და ცხორების მიმცემელი სოფლისაჲ. ოკუეთუ ვინმე ჴამოს პურისა ამისაგან, ცხოვნიდეს უკუნისადმდე. **ნა** პური, რომელი **შე** მივსცე, ჳორცი ხემი არს, რომელსა მივსცემ სოფლისა ცხორებისათვს» (ინ.6,51). **სნ** უკუე, უკუეთუ არათუ ჴეცით გარდამოსრულისა მის მიერ ითქუმოდეს ესე, ვითარცა ძეობილისა კაცის-

აგან მოხუშულად ვთქუნეთ. ღოლო ვინათგან იტყვს: «შე ვარ პური ცხოველი, ჟომელი ზეცით გარდამოვყედ» (ინ.6,52), ვითარ ჳორცნი შისნი სხუანი იყვნენ, თვნიერ შისსა. ღოლო უკუეთუ წერილ არს: «ამინ გეტყვ თქუნ. ოკუეთუ არა სჭამოთ ჳორცი ძისა ზაცისად და ჰსუათ სისხლი შისი, არა გაქუნდეს ცხორება თავთა შორის თქუნთა» (ინ.6,54), ვაგრძნობთ, ვითარმედ ერთ არს ძე იმრთისა და ძე ზაცისა, ერთი იგი სამარადისოდ მყოფი ვითარცა იმერთი, ხოლო მეორე – ქმნილი უკუანაჲსკნელ, ვითარცა განკაცებული; თუ არა, ვითარ ძე ზაცისა არს და ზეცით გარდამოსრულ არს.

40. ნეტარი **სავლე** მიუნერდეს-რაჲ **ებრაელთა**, იტყვს: «მრავლითკერძო და მრავალსახედ ძუელად მზრახვალი იმერთი მამათა წინაჲსწარმეტყუელთა მიერ უკუანაჲსკნელსა ამას დღეთასა მეზრახა ჩუენ ძისა მიერ» (ებრ.1,1-2).

სხილე, ვითარ ძეობილობასა უკუე წინაჲსწარმეტყუელნიცა ღირსქმნულ იყვნეს, ხოლო სე, რომლისა მიერ უკუანაჲსკნელთა დღეთა მეზრახა ჩუენ, არა ძეობილი, არამედ ბუნებითი არს ძე, რომლისათჳს განყოფილ არსცა წინაჲსწარმეტყუელთაგან. შა ცხად არს ამიერ, რამეთუ იტყვს, «ჟომელი დაადგინაო მკუდრად ყოველთა, ჟომლისა მიერ შექმნნაცა საუკუნენი» (ებრ.1,1-2). ჴითარ მკუდრ ყოველთა იქმნების, ჟომლისა მიერ საუკუნენი შექმნნა, არათუ იმერთი არს და კაცი და ვითარცა იმერთი ვიდრემე შემოქმედი არს საუკუნეთად, ხოლო ვითარცა კაცი მკუდრად დაიდგინების, რომელი იყო ჰაეროვნება დიდებისა და შესახედავი გუამოვნებისა შისისა, მტკრთველი ყოველთაჲ სიტყვთა ძლიერებისა შისისაჲთა განწმედისა ცოდვათა ჩუენთაჲსა მყოფელი, დაჯდა მარჯუენით ძლიერებისა მაღალთა შინა, ესოდენ უმჯობეს ქმნილი წნგელოზთაჲსა, რაოდენ უმჯობესი მათსა დაიმკუდრა სახელი (ებრ.1,3-4). სხილე, ვითარ-იგი ჰაეროვნებაჲ არს დიდებისა და შესახედავი შამულისა გუამოვნებისა, ვითარცა მტკრთველი ყოველთაჲ სიტყვთა ძლიერებისა შისისაჲთა. შგრეთვე მკუდრად ყოველთა დაიდგინების და უმაღლესსა წნგელოზთასა დაიმკუდრებს სახელსა. ჴითარ უკუე იგივე ჰაეროვნებაჲცა არს დიდებისა და უზყრიან ყოველნი და მკუდრად ყოველთა და სახელისად დაიდგინების, არათუ იგივე იმერთად მყოფი იქმნა კაცცა? რამეთუ არათუ სხჳსა და სხჳსა, არამედ მისევე და ერთისა ძისა იმრ-

თისათჳს ითქუმიან ესე, ჟომლისა მიერ უკუანაჲსკნელ მეზრახა ჩუენ.

41. შმათ ყოველთა თანა რაჲ დიდი და ახალი დაფარული არს, რომელი ნათესავთა არა ეცნობა (ეფ.3,4), ანუ რომელი სიმდიდრე (ღკორ.2,7), გინა რომელი გამოუთქუმელი სიბრძნე, ანუ რომელი სიყუარულისა გარდამატებულებაჲ (ეფ.2,4) იქმნა მაცხოვრებისათჳს კაცთაჲსა, ანუ ვითარ დაცალიერებად და განკაცებად და განწორციელებად ითქუას განგებულებისა საიდუმლოჲ. შრათუ ძისა იმრთისა და ბუნებით იმრთისა მიერ ცხოვნებულ ვართ ჩუენ, არამედ ერთისა ხრწნილების-ქუეშეთაგანისა და მაღლით ჩუენ თანა ცხოვნების მიმთხუეულისა, და უკუეთუ არა ჭეშმარიტებით და ბუნებით ძე იმრთისა და იმერთი იქმნა კაც და ყოველთავე ვნებაჲ და შემთხუევად თავს-იდვა, სადა არს დაცალიერებაჲ, ვითარ თავი ძესი დაიმდაბლა, ანუ რომელი განწორციელებაჲ არს, არა ჳორცქმნაჲ სიტყვსაჲ. ღოლო უკუეთუ ღიტონსა კაცსა ჰმსახურებენ ან ქუეყანისათა თანა ზეცისანი და მისსა მოდრკების ყოველი მუჭლი, ვითარ არა უძგრესისა მიმართ კუალად ეგნეს საქმენი, რამეთუ ძუელად კაცნი მხოლოდ დამბადებელსა ოდენ ჰმსახურებდეს, ხოლო ან თქუენებრ ქუეყანისათა თანა და ქუესკნელისათა და ზეცისათა დიდებულსა. შარნა თქუან, ვიდრემე კაცისა მიმართ მქონებელნი სასოებისანი და კაცისა მაღლით ცხოვნებულისა მსახურნი კაცისმსახურად სამართლად სახელ-იდებით, ხოლო ჩუენ თაყუანის-ვსცემთ და ვჰმსახურებთ და გურნამს ერთისა მიმართ იმრთისა-შამისა, ყოვლისა მჰყრობელისა და ერთისა ოფლისა სესუ ჴრისტესსა, ძისა იმრთისა შხოლოდშობილისა, შამისაგან შობილისა, უწინარეს ყოველთა საუკუნეთა, ნათლისა ნათლისაგანისა, იმრთისა ჭეშმარიტისა იმრთისაგან ჭეშმარიტისა, უწინარეს საუკუნეთა შამისაგან შობილისა, თანაარსისა შისისა, და უკუანაჲსკნელთა ჟამთა განწორციელებულისა სულისაგან მმიდისა და შარიამისგან წმიდისა, მარადის ქალწულისა, და განკაცებულისა, ჴუარცუმულისა, და ვნებულისა, და აღდგომილისა, და აღსრულისა ცათა, და მჯდომარისა მარჯუენით შამისა, და კუალად მომავალისა დიდებით, განშჳად ცხოველთა და მკუდართა, რომლისა სუფევისა არა არს დასასრული. შა სულისა მმიდისა.

42. **ჟოლო** ვითარმედ შობილი წმიდისა ჴა-
ლწულისაგან და ჴუარცუმული ესე არს ძე
იმრთისაჲ პირველ საუკუნეთაჲ, წამებს პირ-
ველად უკუე წინაჲსწარმეტყუელთა საღმრთოჲ
მწყობრი, რამეთუ **წავით** წმობდა მეტყუელი:
«საყდარი ჴენი, იმერთო, უკუნისადმდე სა-
უკუნოჲსა» (ფს.44,8). **წჰა**, იმრთისა მიმართ
სიტყვსმყოფელობს: «კუერთხი სინრფოებისაჲ,
კუერთხი მეფობისა შენისაჲ. ჴეიყუარე სიმარ-
თლე და მოიძულე უშჯულოებაჲ. **წმისთ**-
ვს გცხო შენ იმერთმან, იმერთმან შენმან,
ზეთი სიხარულისაჲ, უმეტეს მოყუასთა შენ-
თა» (ფს.44,9). **წჰა**, განცხადებულად იმერთსა,
ჴომლისა საყდარი უკუნისადმდე საუკუნოჲსა,
იტყვს ცხებულად, იმრთისა მიერ და შამისა.
შამისა, უკუე ვითარცა იმრთისა, ხოლო იმრ-
თისა და შისცა, ვითარცა განწორციელებული-
სა და ვითარცა კაცისა ცხებულისა.

ჟოლო შიქეა: «ქუეყანაო **უდაჲსო**, სახლო
უფრათაჲსო, არასადა უმრწემეს ხარ მთავართა
შორის **უდაჲსთა**, რამეთუ შენგან გამოვიდეს
წინამძღუარი, ჴომელმან დამწყოსს ერი ჴემი
უსრაელი და გამოსავალნი მისნი დასაბამით-
გან დღეთაგან საუკუნოჲსაჲთ» (მიქ.5,1-2). **წის**
აქუნდეს დასაბამითგანნი გამოსავალნი, თვნიერ
რომლისათჳს **წოვანე** იმრთისმეტყუელი იტყვს:
«დასაბამსა იყო სიტყუაჲ» (ინ.1,1)? და კუალად
წავით: «იმერთო, საშჯელი ჴენი მეუფესა მიეც
და სიმართლე ჴენი ძესა მეფისასა» (ფს.71,1).
წა შემდგომად მცირედისა: «და დაამდაბლოს
ცილისმწამებელი და თანაეგოს მზისა და
პირველ მთოვარისა ნათესავებად ნათესავ-
თა» (ფს.71,5). **წსენი** არა განცხადებულად წარ-
მოაჩენენა უწინარეს საუკუნეთა მყოფობასა
წრისტესსა. **წა** რამეთუ არა ესრეთ: «იმერთი
ჩუენი არა შეირაცხოს სხუად შის თანა; მოიპოა
ყოველი გზად ჴელოვნებისაჲ და მისცა იგი **წა-
კობს** მონასა ძესსა და **უსრაელს**, შეყუარებულ-
სა ძესსა. **წმის** შემდგომად ქუეყანასა ზედა
იხილვა და კაცთა თანა იქცეოდა» (ბარ.9,36-38).
ჟოლო წოვანე იმრთისმეტყუელი და მახარებე-
ლი: «დასაბამსა იყო სიტყუაჲ და სიტყუაჲ იყო
იმრთისა თანა და იმერთი იყო სიტყუაჲ. **წსე**
იყო დასაბამსა იმრთისა თანა. ჴოველნივე შის
მიერ შეიქმნნეს და თვნიერ შისსა იქმნა არცა
ერთი რაჲ, რომელი იქმნა» (ინ.1,1-3). **წა** შემდ-
გომად მცირედისა: «და სიტყუაჲ ჴორც იქმნა
და დაიკარვა ჩუენ შორის და ვიხილეთ დიდებაჲ
შისი, დიდებაჲ ვითარცა შხოლოდშობილისაჲ

შამისა მიერ საყსე მადლითა და ჴეშმარიტები-
თა» (ინ.1,14). **წოვანე** წამა შისთჳს და ლალად-ყო
მეტყუელმან: «**წსე** არს, ჴომლისათჳს ვთქუე,
შემდგომად ჩემსა მომავალი, წინაჲსწარ ჩემ-
სა იყო, რამეთუ უპირატეს ჩემსა არს» (ინ.1,30).
5 **აპირატეს** იყო, ცხად არს, ვითარმედ, ვითარცა
იმერთი, რამეთუ ვითარცა კაცი შემდგომად
წოვანესსა იშვა წრისტე. **წა** კუალად: «იმერთი
არცა ერთმან ვინ იხილა ოდესცა, შხოლოდშო-
ბილმან ძემან, მყოფმან წიაღთა შამისათამან
გამოთქუა» (ინ.1,18). **ჟოლო** ვინ გამოთქუა, გარ-
ნა წრისტემან. **წგი** უკუე არს შხოლოდშობილი
ძე, მყოფი წიაღთა შამისათა. **წა წოვანე** წინ-
ამორბედი: «მე ვიხილე და ვწამე, ვითარმედ ესე
15 არს ოფალი ძე იმრთისაჲ» (ინ.1,34). **წწ** უკუე,
თქუმაჲ ამისი, ვითარმედ ოფალი ძე იმრთი-
საჲ და არა თვნიერ ართრონისა თქუმაჲ ესრეთ,
ვითარმედ ძე იმრთისაჲ, წარმოაჩენს თვთ მას
ერთსა ძესა იმრთისასა შხოლოდშობილსა. **წა**
20 თვთ ოფალი **წიკოლდომოსის** მიმართ: «არავინ
აღწდა ზეცად, თვნიერ ზეცით გარდამოსრუ-
ლი ძე ჴაცისაჲ» (ინ.3,13). **წითარ** ძე ჴაცისაჲ
გარდამოვიდა ზეცით, არათუ რომელი-იგი ძე
იმრთისაჲ და ბუნებით იმერთი იყო, ძე ჴაცის
25 იქმნა და დაიმდაბლა თავი ძესი, რამეთუ ესე
არს გარდამოსლვაჲ, ვინაჲთგან არა მოუგიეს
იმერთსა ადგილითი-ადგილად მიმოცვალე-
ბად, რამეთუ გარეშეუწერელ არს. **წა** კუალად
ოფალი: «არა მოავლინა იმერთმან ძე ძესი
30 სოფლად, რაჲთა საჯოს სოფელი, არამედ რა-
თა ცხოვნდეს სოფელი შის მიერ. ჴომელსა
ჴრწმენეს შისი, არა ისაჯოს, ხოლო რომელსა
არა ჴრწმენეს, ეგერა დასჯილ არს, რამეთუ
არა ჴრწმენა სახელისა მიმართ შხოლოდშო-
ბილისა ძისა იმრთისა» (ინ.3,17). **წა** კუალად
35 **წოვანე**: «ზენაჲთ მომავალი ყოველთა ზედა
არს, რომელი არს ქუეყანისაგან, ქუეყანისა-
გან მეტყუელებს, ხოლო ზენაჲთ მომავალი
ყოველთა ზედა არს» (ინ.3,31). **წა** შემდგომად
40 მცირედისა: «შამასა უყუარს ძე და ყოველნივე
მოსცნა ჴელსა შისსა. ჴომელსა ჴრწმენეს ძისა
მიმართ, აქუს ცხორებაჲ საუკუნოჲ. **ჟოლო**
ურჩმან ძისამან არა იხილოს ცხორებაჲ, არ-
ამედ რისხვაჲ იმრთისაჲ დადგრომილ არს მის
45 ზედა» (ინ.3,35-36). **წსენი** წრისტესთჳს თქუმილ
არიან.

წა კუალად ოფალი: «შამად ჴემი ვიდრე მოა-
ქამდე იქმს და შეცა ვიქმ. **წმის**თჳს უფროჲს
ეძიებდეს შას **წჟურიანი** მოკლვად, რამეთუ არა

ხოლო შაბათსა დაჰყსნიდა, არამედ იმერთსაცა შამად თვსსა იტყოდა სწორ იმრთისა მყოფელი თავისა ძესისაჲ»(ინ.5,17-18). ნა კუალად იფალი: «პური იმრთისაჲ არს ზეცით გარდამოსრული და ცხორების მომცემელი სოფლისაჲ»(ინ.6,33). ნა შემდგომად მცირედისა: «შე ვარ პური ცხორებისაჲ. შოსრულსა იემდა არა ჰშიოდის და მრწმუნებელსა იემდამო არა სწყუროდის»(ინ.6,35). ნა კუალად: «ყოველსა მხედველსა ძისასა და მრწმუნებელსა შისდა-მი, აქუს ცხორებაჲ საუკუნოჲ»(ინ.6,40).

სწ უკუე, უკუეთუ ზეცით გარდამოჲდა ჴრისტიე, ვითარ სხუაჲ არს ჴგი თვნიერ იმრთისა-სიტყვსა, ძისა იმრთისა. ნა უკუეთუ შისდამი რწმუნებაჲ ცხორებაჲ არს საუკუნოჲ, ვითარ არა ბუნებით იმერთ არს? ჴამეთუ არა აგებულისა მიმართ მრწმუნებელთა ანუ წინადასწარმეტყუელისა მიმართ აქუს ცხორებაჲ საუკუნოჲ, არამედ ჭეშმარიტისა იმრთისა მიმართ ხოლო. ნა კუალად: «არა რამეთუ შამაჲ უხილავს ვისმე, თვნიერ მყოფმან იმრთისა თანა. სმან იხილა შამაჲ»(ინ.6,46). ნა კუალად: «შე ვარ პური ცხორებისაჲ, ზეცით გარდამოსრული»(ინ.6,51). ნა კუალად: «უკუეთუ იხილოთ უკუე ძე ჴაცისაჲ აღმავალი, სადა იყო პირველ»(ინ.6,62), ვინაჲცა უკუეთუ არა იგივე არს ძე ჴაცისაჲ და ძე იმრთისაჲ პირველ საუკუნეთაჲ, ვითარ აღვიდა, სადაცა იყო პირველ. ჴამეთუ აღვიდა ვიდრემე ვითარცა კაცი, სადა იყო პირველ, ვითარცა იმერთი, იგივე თანად იმერთი და კაცი. ნა კუალად: «შე დავსდებ სულსა იემსა, რაჲთა კუალად მოვილო იგი. სრავინ მიმიღებს მას იემგან, არამედ შე დავსდებ მას თავით იემით. ყელმწიფებაჲ მაქუს დადებად მისსა და ჴელმწიფებაჲ მაქუს კუალად მოღებაჲ მისსა»(ინ.10,17-18). ჴის ცხორებისა და სიკუდილისა ჴელმწიფებაჲ აქუს, თვნიერ მხოლოსა იმერთსა. ნა კუალად: «შე და შამაჲ ერთ ვართ»(ინ.10,30). სრა თქუას ოდესცა კაცმან, ვითარმედ შე და იმერთი ერთ ვართ, არცა ვითარმედ მე და სწგელოზი ერთ ვართ. სრამედ არცა ანგელოზმან თქუას, ვითარმედ შე და იმერთი ერთ ვართ, ანუ მე და კაცი ერთ ვართ. ჴოლო უფროჲსლა დაბადებულმან არა თქუას ოდესცა თუ მე და დამბადებელი ერთ ვართ, რამეთუ დაბადებულთა შორის ნუუკუე და თქუას ოდესმე კაცმან, ვითარმედ მე და სწგელოზი ერთ ვართ დაბადებულებისაებრ და მონისაებრ. ჴოლო დაბადებული დამბადე-

ბელისა არა რომლითა ერთ არს სახითა.

ნა შემდგომად მცირედისა თანაშეტყუება-სა თავისა ძესისასა მადლით და არა ბუნებით იმერთთა მიმართ მყოფელი იტყვს: «არა წერილ არს სჯულსა თქუენსა: შე ვთქუ: იმერთნი ხართ და ძენი შაღლისანი ყოველნი. ოკუეთუ იგინი თქუნა იმერთად, რომელთა მიმართ იქმნა სიტყუაჲ იმრთისაჲ და არა შესაძლებელ არს დაჲსნაჲ ჴერილისაჲ, რომელი შამამან წმიდა-ყო და მოავლინა სოფლად. ძეჲენ იტყვთ, ვითარმედ ჰგმობს, რამეთუ ვთქუ: ძე იმრთისაჲ ვარი შე»(ინ.10,36). ნა მრუენებელი მსგავსებისაგან საქმეთაჲსა, ვითარმედ თანაარსი იმრთისა და შამისაჲ არს, იტყვს: «უკუეთუ არა ვიქმ საქმეთა მომავლინებელისა იემისათა, ნუ გრწამს იემი. ჴოლო უკუეთუ ვიქმ, დაღათუ იემი არა გრწამს, საქმეთაჲ გრწმენინ. ჴითარმედ შამაჲ იემ შორის არს და შე შამისა შორის»(ინ.10,37-38). ჴითარ ზემორე იტყვს, ვითარმედ «ვითარცა შამაჲ აღადგინებს მკუდართა და ცხოველ-ჰყოფს, ეგრეთვე ძეცა, რომელთაჲ ჰნებაჲს, ცხოველ-ჰყოფს»(ინ.5,21), რამეთუ ძე ჴაცისაჲ არს, ნუ გიკვრნ ესე, «რამეთუ მოვალს ჴამი და ანვე არს, ოდეს მკუდართა ისმინონ ჴმისა ძისა იმრთისაჲ და მსმენელნი ცხოვნდენ»(ინ.5,25). ძეჲა-რაჲ ვითარმედ, «ვითარცა შამაჲ აღადგინებს მკუდართა და ცხოველ-ჰყოფს. ჴესძინა, ვითარმედ ეგრეთვე ძე, რომელთაჲ ჰნებაჲს, ცხოველ-ჰყოფს»(ინ.5,21), რაჲთა აჩუენოს, ვითარმედ ძეჲ ჴელმწიფე და ბუნებით ცხოველსმყოფელ არს ძე, ვითარ-იგი შამაჲ და არა მადლით. სმის შემდგომად ზედა დაჰრთავს, ვითარმედ ესე ძე იმრთისაჲ ბუნებით ცხოველსმყოფელი ძე ჴაცისაჲ არს. სრა თქუა, თუ ძე ჴაცისა იწოდების, არამედ, არსო. ნა ნუ გიკვრს ესე. სტყვს, რამეთუ ძე ჴაცისა ცხოველ-ჰყოფს და რამეთუ ესე ძე ჴაცისაჲ ძე არს იმრთისაჲ არა სახელით ხოლო, არცა მადლით, არამედ ბუნებით. ნა ვინაჲთგან ბუნებით ცხოველსმყოფელ არს ვითარცა შამაჲ, ბუნებითვე იმერთ არს ვითარცა შამაჲ. ნა კუალად **შარ-თაჲს** მიმართ: «შე ვარ აღდგომად და ცხორებაჲ. შრწმუნებელი იემდამო, დაღათუ მოკუდეს, ცხოვნდეს»(ინ.11,25).

ნა კუალად: «მხილველმან იემმან იხილა შამაჲ. სრა გრწამსა, ვითარმედ შე შამისა შორის და შამაჲ იემ შორის»(ინ.14,9-10)? და კუალად: «ესე არს ცხორებაჲ საუკუნოჲ, რაჲთა გიცოდინ ჰენ მხოლოჲ ჭეშმარიტი იმერთი და

ქომელი მოავლინე შესუ»(ინ.17,3). **სრქუა-რად** **ჟილიპე**: «გვჩუენე ჩუენ შამად ქენი და კმა არს ჩუენდა»(ინ.14,8). **ჰოლო** **ოფალმან** **უნყოდა**, ვითარმედ ულონო არს ჯორციელითა თუალითა ხილვად იმრთისად და კუალად, ვითარმედ მისი შემეცნებაა შამისა შემეცნებაა არს, ვითარცა თანაარსისა შისისად, რამეთუ თანაარსთა ერთი და იგივე არს მეცნიერებითი შემეცნება, უმკსინვარესად-რე თქუა მიისა მიმართ: «ეს-ოდენი ჟამი მაქუს თქუენ თანა და არა მიწამე **ჟილიპე**»(ინ.14,9). ქამეთუ უნყოდა უკუე ჴი კაცად, გარნა შეირისხვოდა ვითარცა არა იმერთად სარწმუნოებითა და თუალითა გონებისადთა მცნობელი მისი, რამეთუ უკუეთუმცა იგი ეცნა იმერთად, ეცნამცა სადმე შამადცა, ვინაფთგან მხილველი შისი იმერთსაცა, ცხად არს, ვითარმედ შეემეცნების და შამასა, რამეთუ რომელმან არა მხოლოდ კაცად ოდენ იცნას ჴი, ეგერა შამადცა უცნობიეს მას, რამეთუ იმერთ არს შამად. **ჰოლო** ესე მეცნიერება ცხად არს, ვითარმედ ცნობად შამისად და თვთ მის შესუსი იმერთად ცხორებად საუკუნოდ არს და კუალად უმეცრებად ამისი სიკუდილი არს საუკუნოდ. **ნა** **ოომა** **ოფლად** და იმერთად(ინ.20,18) უნოდს განხილულსა და იყუედრების ვიდრემე იგი ვითარცა უწინარეს ხილვისა არა მრწმუნებელი. **ჰოლო** ნეტარ იქმნებიან არამხილველნი და მრწმუნებელნი. **ნა** **სავლე** მოციქული ჴმობს: «რაჟამს სჯიდეს იმერთი სოფელსა სახარებისაებრ ჩემისა შესუ ჴრისტეს მიერ, ქომელ არს ყოველთა ზედა იმერთი კურთხეული უკუნი-სადმდე»(რომ.2,16;9,5). **ნა** **გალატელთა** მიმართ: «რაჟამს მოინია სავსებად ჟამთად, გამოავლინა იმერთმან ქე მესი, ქმნილი დედაკაცისაგან. ქმნილი სჯულსა ქუემე»(გალ.4,4). **ნა** **ებრაელთა** მიმართსა შინა: «ვინაფცა, ძმანო წმიდანო! ხინებისა ზეცათაჲსა ზიარნო! ჴანიცადეთ მოციქული და მღუდელთმთავარი აღსაარებისა ჩუენისად შესუ, ქომელი სარწმუნო არს შემოქმედისა მესისა, ვითარ **შოსე** ყოველსა შინა სახლსა შისა, რამეთუ უფროჲსისა დიდებისა ესე ღირს იქმნა **შოსესა**, რაოდენ უფროჲსი პატივი აქუს სახლისად შემზადებულსა შისა, რამეთუ ყოველი სახლი შემზადების ვისგანმე, ხოლო ყოველთა შემზადებელი იმერთ არს. **ნა** **შოსე** ვიდრემე სარწმუნო ყოველსა შინა სახლსა მისა, ვითარცა მსახური მონამედ თქუმულთა, ხოლო ჴრისტე, ვითარცა ქე სახლსა ზედა შისა, ქომლისა სახლ ვართ ჩუენ»(ებრ.3,1-6). **სხილე**,

ვითარ თქუა-რად შესუ შექმნილად ვითარცა კაცი, **შოსეცა** მოიწესნა და უმეტესისა დიდებისა ღირსქმნულებასა მისსა იტყვს უფროჲს **შოსესა** და ესოდენ, რაოდენ დამზადებელი ჴმატს დაზადებულსა და ქე მონასა. **ნა** რამეთუ **შოსე** უკუე მსახური იმერთმემოსილი, ხოლო ჴრისტე – იმერთი და შუეფე, სახლისუფალი სახლისა იმრთისად, რომელ ვართ ჩუენ: «რამეთუ ტაძარნი იმრთისანი ვართ და სული იმრთისად მკვდრ არს ჩუენ შორის»(ქკორ.3,16). იმერთი სადმე არს შესუ და შემოქმედი, ვითარცა ბუნებით იმერთი, რამეთუ არა მადლით და ზიარებით იმერთნი ეგერა დამზადებულცა არიან.

ნამათ ყოველთა **შარიამისგან** შობილისა და **ჯუარცუმულისათვს** წარმოთქუმულობასა შინა არა განცხადებულად იმერთად და კაცად იცნობებისა იგივე და ერთი ყოველთა გონების მქონებელთაგან. **სარნა** ბნელი ცუდისა დიდებისად ვითარცა აღმური რამე მდებარე არს საცნაურთა ზედა თუალთა მწვალებელთასა და არა უტევებს მათ განათლებად ცისკროვანებითა სახარებისა მცნინვარებათაჲთა, რამეთუ ვერ ძალ-უც რწმუნებად დიდებისა კაცთაგან მიმღებელთა და დიდებასა მხოლოდსა იმრთისასა არამედიებელთა(ინ.12,43). **ჰოლო** ჩუენ, რომელთა მოგუეცა იმრთისა მიერ სივლტოლად მრჩობლ ეშმაკეულისა საცთური-საგან და იმრთისა თანა ქმნად, ესრეთ გულისქმა-ვჴყოფთ, ესრეთ გურნამს და ესრეთ ვქადაგებთ: ერთსა იმერთსა-შამასა, ერთსა იმერთსა-ქესა და ერთსა იმერთსა-სულსა **ქმიდასა**, ერთსა იმერთსა სამთავე თანად ურთიერთას გულისქმის-საყოფელთა, სრულსა იმერთსა თვსაგან თითოეულსა ერთსა იმერთსა ზოგად სამთავე იგი უკუე ერთმთავრობისათვს. **ჰოლო** ესე თვთებათათვს, რამეთუ ერთი ბუნებაა არს სამთავე შინა გუამოვნებათა და ერთისა მიმართ მისგანთა მათ აქუს აღყვანებად, რომლისათვსცა ერთ იმერთ არიან სამნივე, ხოლო სრულ არს ბუნებად, ესე იგი არს იმრთეებად თითოეულსა გუამოვნებათაგანსა შინა, რომლისათვსცა თითოეული თვსაგან სრული იმერთი არს და კუალად ერთი იმერთი სამნივე, რამეთუ იმერთ არს სიტყუადცა შისი და სულიცა შისი ერთი იმერთი, ვინაფთგან შამადცა¹ და სიტყუად შისი და სული შისი არა სამნი იმერთნი, არამედ ერთი სრულ იმერთ არს თითოეული, რამეთუ არა უგუამონი ძალნი, არცა ჴაერად განზნე-

¹ ტექსტში: კაციცა (გვ.61).

ვადნი არიან სიტყუა-იმრთისაჲ და სული შისი ჴოვლადწმიდაჲ, არამედ თითოეული გუამოანი და სრული, რადთა არა შეზავებულ იყოს იმერთი, ვითარცა უსრულთაგან შეწყობილი სრული. სრამედ ერთი სრული სამთა შინა სრულთა ზესთა სრული და პირველითგან სრული.

ჴოლო გურნამს და დაუდუმებელად ვქადაგებთ მასვე პირველ საუკუნეთა შამისაგან შობილსა ძესა შხოლოდშობილსა და სიტყუასა თანაარსსა შამისასა, ჴომლისა მიერ ყოველნი შეიქმნნეს; უკუანაჲსკენელთა ჟამთა სათნოყოფითა შამისაჲთა მუცლადღებულად ყოვლად უზრუნელსა შინა და ყოვლად უბინოსა საშოსა წმიდისა ჴალწულისასა, ვითარცა საღმრთოსა რასმე თესლსა; და განწორციელებულად, უქცეველად და უცვალებელად, ესე იგი არს თავისა შორის ძესისა გუამმყოფელად ჴორცთა სულიერთა სულსა სიტყვერსა და გონიერსა; და შობილად სრულად კაცად დადგრომასა თანა, ვითარ-იგი იყო სრული იმერთი. ჴამეთუ არა კაცი მუცლად-ილო წმიდამან ჴალწულმან, არამედ ბუნებით იმერთი პირველ საუკუნეთა ძე და სიტყუა-იმრთისაჲ მისგან განწორციელებული, რამეთუ თითოეულისა დედათაგანისა ზედა მიდგომილებჲ იქმნების მამაკაცისაგან დათესვითა თესლისაჲთა და მამაკაცებრისა თესლისაჲ არს მიდგომილებჲ და თესლი იგი არს გუამ მიდგომილებასავე თანა მიმნიჭებელობითა დედაკაცისაგან თესთა სისხლთაჲთა და ქმნითა შეყოფისაჲთა და თესლსა შინა მამაკაცისასა შემტკიცებითა და გუამქმნითა სისხლთაჲთა და თვთ მის თესლისა გუამ მათდა ქმნითა; და საზოგადო გუამ, თავისა თესისა და დედაკაცებრთა სისხლთა ქმნითა თესლისაჲთა, ხოლო წმიდისა ჴალწულისა ზედა არა ესრეთ, რამეთუ არა მთესველობითა მამაკაცისაჲთა იქმნა მიდგომილებჲ, არამედ შემდგომად თანასათნოყოფისა წმიდისა ჴალწულისა, სული წმიდაჲ მოვიდა მის ზედა სიტყვსაებრ ოფლისა, რომელი თქუა წნგელოზმან. წანწმიდა იგი და ძალი დასატევენელი სიტყვსა იმრთეებისაჲ მიანიჭა და მაშინ აგრილობდა მას იმრთისა მალლისა გუამოანი სიბრძნე და ძალი, ძე იმრთისაჲ თანაარსი შამისაჲ, ვითარცა საღმრთოჲ რამე თესლი და შეუმტკიცა თავსა თესსა უბინოთაგან და წმიდათა სისხლთა მისთა ჴორცნი სულიერნი, სული სიტყვერი და გონიერი თვთ მის სიტყვსა გუამ მათდა ქმნითა.

წსრეთ რომელი-იგი ბუნებით იმერთი იყო

შამისაგან ბუნებით კაც იქმნა დედისაგან და არს იგივე თანად ესეცა და იგი, იმერთი სრული ჭეშმარიტი ბუნებით და ბუნებით სრული კაცი უტყუველობით. წრთი გუამი 5 ორთა შინა განუნვალებელთა ბუნებათა, რამეთუ არა კაცსა განღმრთობილსა აღვიარებთ, არამედ იმერთსა განწორციელებულსა და განკაცებულსა, რამეთუ «სიტყუა ჴორც იქმნა»(ინ.1,14) და ყოვლითურთად იმერთად მასვე 10 და ყოვლითურთად კაცად მასვე. წა ვქადაგებთ ყოვლითურთად იმერთად ჴორცთა შისთა თანა და ყოვლითურთად კაცად. ზესთა ღმერთთაჲსა იმრთეებისა შისისა თანა, და ერთსა ბუნებასა სიტყვსა იმრთისასა განწორციელებულსა შჯულისგმდებელობთ; და ორნი შობანი ბუნებითისა 15 ძისა იმრთისა და იმრთისანი უწყნით და ვქადაგებთ ერთი შამისაგან უწინარეს საუკუნეთა უწორცოდ და უმიზეზოდ და ერთი – უკუანაჲსკენელთა ჟამთა, ცხორებისათჳს ჩუენისა წმიდისა ჴალწულისაგან განწორციელებულისა და განკაცებულისაჲ ჴორციელი და ჟამიერი, რომლისათჳს იმრთისმშობელად აღვიარებთ წმიდასა ჴალწულსა, ვითარცა საკუთრად და 20 ჭეშმარიტებით მისგან განწორციელებულისა იმრთისა მშობელსა, ხოლო ჴრისტესმშობელად იგი უწყით, უკუე, რამეთუ ჴრისტე შვა, გარნა ვინაჲთგან დასარლუეველად იმრთისმშობელობისა სახელსა იმრთისმშობოლმან **ნესტორ** იჴუმიჲ ესე არა ჴრისტესმშობელად, არამედ 25 უაღრესისაგან იმრთისმშობელად სახელ-ვსდებთ მას. ჴამეთუ ჴრისტესმშობელე იყვნეს სხუანიცა წინაჲსწარმეტყუელთა და მეფეთა მშობელნი, ხოლო იმრთისმშობელ მხოლოდ ოდენ წმიდაჲ ქალწული **შარიაჲ**, რომლისათჳს 30 ბუნებანიცა ორნი უწყნით ერთისა ჴრისტეს ძისა იმრთისანი და ორნი ბუნებითნი ნებანი და მოქმედებანი, რამეთუ მოქმედებს თითოეული ბუნებაჲ და ჰნებაჲს, რაჲცა-იგი აქუს, თვთებად თესსა, ზიარებასა თანაერთკერძოჲსასა და 35 სამებასა, არა ოთხებასა, შემდგომად განკაცებისაჲცა ძისა იმრთისა ვჰმსახურებთ ერთსა შამასა, ერთსა ძესა იმრთისასა და ჴალწულისასა, მასვე იმერთსა და ჴაცსა და ერთსა სულსა წმიდასა უკუნისადმდე, ამინ.

სრულ-იქმნა მადლითა ჴრისტესითა ღირსისა **წოვანე** მონაზონისა სიტყუაჲ დასამწობელი **ნესტორიანთაჲ**.